

УДК 81'243:378.147.091.313
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-3-41>

Майя СУПРУН,
orcid.org/0000-0002-6800-2729
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) maiasuprun@gmail.com

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

У статті розглянуто використання методу проєктів на заняттях з іноземної мови. Підкреслюється, що це один із ключових методів формування комунікативної компетентності. Це сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють розв'язати ту або іншу проблему в результаті самостійних дій студента з обов'язковою презентацією отриманих результатів. Розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення та формування навичок мислення високого рівня під час проєктної діяльності забезпечили велику популярність методу у викладанні іноземних мов. Його можна застосовувати у групах, де навчаються студенти з різним рівнем підготовки, різними здібностями, потребами та інтересами. Наголошується, що метод проєктів є однією з інноваційних педагогічних технологій.

У статті визначено основні переваги та недоліки даної технології. Відзначено, що метод вимагає від студентів застосування нових знань, спираючись на засвоєний раніше матеріал; виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно чи в складі команди та розв'язувати конфлікти; шукати, компонувати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку. Аналіз наукових досліджень та досвіду роботи у вищих навчальних закладах дає можливість зробити висновок про те, що сучасна методика викладання іноземної мови приділяє велику увагу креативній діяльності студентів на заняттях і вдома. Процес навчання відбувається завдяки впровадженню інтерактивних методів навчання, до яких також відносимо метод проєктів. Провідною ідеєю цього методу є самовдосконалення та самореалізація. Його доцільно застосовувати на заняттях іноземної мови зі студентами будь-якого рівня знань, віку і здібностей. Виконання проєктних завдань сприяють вивченню іноземної мови та розвивають індивідуальні особливості студентів. У статті розкрито зміст різних видів проєктів. Проаналізовано основні етапи проведення проєкту під час вивчення іноземної мови. Також вказано основні недоліки проєктної діяльності.

Ключові слова: метод проєктів, комунікативна компетентність, навички, уміння, технологія, переваги, інформація, особистість.

Maia SUPRUN,
orcid.org/0000-0002-6800-2729
Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for the Humanities
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) maiasuprun@gmail.com

THE EFFECTIVENESS OF USE OF THE PROJECT METHOD IN STUDYING OF FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER SCHOOL

The article deals with the use of the project method at foreign language classes. It is emphasized that this is one of the key methods of forming of the communicative competence. This is a set of educational and cognitive techniques that allow you to solve a particular problem as a result of independent actions of the student with a obligatory presentation of the obtained results. The development of cognitive skills, the ability to construct one's knowledge independently and navigate in the information space, the development of critical thinking and the formation of high-level thinking skills during project activities ensured the great popularity of the method in teaching of foreign languages. It can be used in groups with students with different levels of training, different abilities, needs and interests. It is emphasized that the project method is one of the innovative pedagogical technologies.

The article identifies the main advantages and disadvantages of this technology. It is noted that the method requires students to apply new knowledge, based on previously mastered material; develops the ability to act and make decisions independently or as part of a team and resolve conflicts; search, compose and apply new information from a variety of sources, develops critical thinking and the desire for creativity and self-development. Analysis of scientific research and work experience in higher educational institutions makes it possible to conclude that that modern methodology of the

study of foreign language pays great attention to the creative activities of students in the classroom and at home. The process of study takes place through the introduction of interactive methods of study, and the method of projects is also related to this. The leading idea of this method is self-improvement and self-realization. It should be used at foreign language classes with students of any level of knowledge, age and ability. The use of project tasks contributes to the study of foreign language and develops the individual characteristics of students. The article discloses the content of various types of projects. The main stages of the project during the study of foreign language are analyzed. The main disadvantages of the project activities are also indicated.

Key words: *project method, communicative competence, skills, ability, technology, advantage, information, personality.*

Постановка проблеми. У сучасній педагогіці існує багато різноманітних форм та методів інноваційного навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань студентами, розвиток їх розумової діяльності, виявлення умінь та навичок критичного осмислення проблем, набуття якостей, які стануть у нагоді в подальшому розвитку самоосвіти та самореалізації.

Сучасна методика викладання іноземної мови у ВНЗ приділяє велику увагу креативній, творчій діяльності студентів на заняттях і вдома. Інтенсифікація цього процесу відбувається завдяки впровадженню інтерактивних методик, до яких можна віднести метод проєктів.

Він дає можливість студентам проявити самостійність у виборі джерел інформації, способу її викладу і презентації. Проєктна методика дозволяє індивідуальну роботу над темою, яка викликає найбільший інтерес у кожного учасника проєкту, що, поза сумнівом, спричиняє підвищену мотивовану активність студента. Він сам обирає об'єкт дослідження, сам для себе вирішує: чи обмежитися підручником з англійської мови, чи звернутися до додаткових джерел інформації. Це ідеальна можливість здобувати та застосовувати знання англійської мови індивідуально і творчо, що дає студентам реальне відчуття власних досягнень, дозволяє розвивати навички й уміння на практиці. Застосування нових форм навчання – це можливість розширити межі творчої діяльності як викладача, так і студентів, усвідомити можливості ефективного застосування різноманітних форм роботи.

Основною метою вивчення іноземної мови у ВНЗ є розвиток індивідуальності студента, який використовує іноземну мову не лише як засіб спілкування, а й уміння критично і креативно мислити, швидко орієнтуватися у нестандартній ситуації, творчо підходити до вирішення різноманітних практичних ситуацій. Вивчити її можна лише у процесі особистісно-комунікативного навчання, яке передбачає виконання завдань, пов'язаних з навиками, вихованням та розвитком особистості.

Сьогодні метод проєктів все частіше використовується в навчанні іноземних мов у ВНЗ, завдяки раціональному поєднанні теоретичних знань і їх

практичного застосування для розв'язання конкретних проблем в діяльності студентів. Розвиток пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення та формування мислення високого рівня під час проєктної діяльності забезпечили велику популярність методу у викладанні іноземних мов у ВНЗ. Його можна застосовувати в групах, де навчаються студенти з різним рівнем підготовки, різними здібностями, потребами та інтересами. Під час групової роботи над проєктом часто з'являються можливості для різних студентів зробити власний, відмінний від інших внесок в проєкт залежно від своїх здібностей.

Аналіз останніх досліджень. Питання щодо використання методу проєктів уперше представлені в 20-ті роки минулого століття в США. Науковим дослідженням займалися відомі педагоги і філософи Д.Дьюї, У.Кілпатрик, Е. Коллінгс тощо.

Отже, мета дослідження полягає у визначенні основних переваг та недоліків даної технології. вихованні особистості з гнучким розумом, зі швидкою реакцією на виконання дій та потребами самостійної дії, з добрими орієнтувальними навичками.

Технологічний концепт проєктних технологій (К. Баханов, В. Гузеєв, І. Єрмаков, О. Пехота) вказує на дієвий спосіб здобуття нових знань у контексті конкретної ситуації та їх використання на практиці. Метод проєктів як технологія у сучасних умовах трансформувалася в систему організації навчання, за якою студенти набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань проєктів.

Проблемі даної методики щодо вивчення іноземної мови присвячено дослідження Н. Абишевої, В. Александрова, Н. Бориско, Т. Душеїної, С. Естера В. Кілпатрікає, Н. Кондратової, О. Моїсєєвої, І. Олійника, О. Пата, Є. Полата, Р. Райба, З. Ступчик, Г. Томаса, Д. Фред-Бута, С. Хейнса, С. Щербіної. Ці науковці та педагоги вивчали особливості методу проєктів, розробили вправи та методичні моделі навчання. Але є мало досліджень, що розкривають переваги використання таких завдань та підвищення мотивації до вивчення іноземних мов з їх застосуванням.

Порівняльний аналіз історії становлення методу проєктів показує, що підходи до його розуміння вітчизняними й американськими педагогами були різними. Принципова відмінність полягала в тому, що наші педагоги основну цінність бачили в розвитку соціально-значущих якостей особистості (колективізм, наполегливість, працьовитість). Цінність методу проєктів, з точки зору американських педагогів, полягає в можливості індивідуалізації навчання за рахунок опори на суб'єктний досвід і пізнавальний інтерес учнів.

Сьогодні цей метод є актуальним, він привертає увагу вчених та педагогів, як один із найефективніших інтерактивних форм навчання. Дослідник S. Haines вважає, що у контексті навчання мови проєкти – це багатоцільові види вправ, зосереджені більше на темі, ніж на специфічних правилах мови. Студент прагне досягти визначених цілей шляхом використання набутих мовних знань у природному контексті (Haines, 1989).

D. L. Fried-Booth зазначає, що навчання мови відбувається у навчальній аудиторії і, зазвичай, існує розрив між мовою, якій студентів навчають та мовою, якої вони насправді потребують. Робота з проєктами може допомогти позбутися цього розриву (Fried-Booth, 2002). Наголошуючи на важливості методу, F. Stoller переконує, що навчання слід розглядати як багатоцільовий засіб для інтегрованого навчання мови та змісту, який може стати виправданим вибором для викладачів, які вчать різні навчальні дисципліни, включаючи дисципліни «Іноземна мова», «Іноземна мова професійного спілкування» та інші (Stoller, 2002). Робота за даною методикою під час практичних занять допомагає студентам розвивати мовленнєві навички, спонукаючи їх до використання іноземної мови, мотивуючи їх. Більше того, вона розвиває соціальні уміння студентів, здатність взаємодіяти у групі, почуття відповідальності за свою роботу. Отже, методика створює умови, в яких з'являється і потреба, і бажання ставити запитання та шукати відповіді. Особливу цінність для студента є шлях, який він вибере, розв'язуючи поставлену перед ним проблему.

Метою статті є розглянути особливості використання методу проєктів на заняттях з іноземної мови, проаналізувати його переваги як ефективної технології розвитку комунікативних умінь та формування загальнокультурних та професійних компетенцій студентів.

Виклад основного матеріалу. Проблема застосування методу проєктів у ВНЗ є надзвичайно актуальною з огляду на мету освітнього процесу, що передбачає виховання вільної, само-

стійної, всебічно розвиненої особистості. Даний метод допомагає застосовувати знання з різних предметів, робити власні висновки, розвивати власні ідеї та отримувати практичні навички. До його використання звертаються викладачі різних предметів, але особливо актуальним є виконання певних завдань на заняттях іноземної мови.

Назва «метод проєктів» по-різному трактується його дослідниками. Так, наприклад, за визначенням українського вченого С.У. Гончаренка, це «організація навчання, за якою учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань – проєктів» (Гончаренко С.У., 1997). Інші науковці вважають, що він передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити ту або іншу проблему в результаті самостійних дій студентів і створюють презентацію цих результатів. Якщо говорити про метод проєктів як про педагогічну технологію, то ця технологія передбачає сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за самою своєю суттю. Слід зазначити, що в сучасних дослідженнях із методики навчання ІМ термін «метод проєктів» або «проєктна методика» вживається в декількох значеннях: проєктувальна діяльність (І.О. Зимня, Т.Є. Сахарова); одиниця навчального процесу (Е.Г. Арванітопуло); інструмент розвитку самостійності старшокласників (Н.Г. Чанілова); 3) особлива форма організації комунікативно-пізнавальної діяльності (А.Є. Капаєва) тощо.

Метод проєктів – це один із ключових методів формування комунікативної компетентності. Це сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють розв'язати ту або іншу проблему в результаті самостійних дій студента з обов'язковою презентацією отриманих результатів. Він полягає в тому, щоб стимулювати інтерес студентів до певних проблем, розв'язання яких передбачає володіння певним обсягом знань, умінь і навичок. Провідною ідеєю методу проєктів є самовдосконалення, самореалізація та формування проєктної культури студента.

Крім того, дана практика сприяє актуалізації знань, умінь і навичок студентів, їх практичному застосуванню до взаємодії з навколишнім; стимулює потреби особистості до самовираження, до творчої особистої громадської діяльності; реалізує принципи співпраці молоді і дорослих, дозволяє поєднувати колективне та індивідуальне в педагогічному процесі; є технологією, що забезпечує ріст особистості, дає змогу фіксувати цей ріст, вести студента за ступенями росту – від проєкту до проєкту. Він повинен не тільки засвоїти

необхідні знання й уміння, а й навчитися шукати й знаходити об'єкти їх практичного застосування. Ідеалом сучасного навчання є особистість не з енциклопедично розвинутою пам'яттю, а з гнучким розумом, зі швидкою реакцією на все нове, з повноцінними, розвинутими потребами подальшого пізнання та потребами самостійної дії, з добрими орієнтувальними навичками й творчими здібностями.

Використання проєктних технологій у навчанні іноземній мові у ВНЗ створює низку переваг: від розвитку мовленнєвих навичок - поєднує в собі усі чотири види: говоріння, аудіювання, читання та письмо до особистісного зростання. Працюючи над методикою студенти мають нагоду застосувати вивчене у відносно природному контексті, вдосконалюючи таким чином свої уміння та навички. Крім того, вони розвивають пізнавальні уміння, оскільки проєкт – це вид роботи, який включає різноманітні індивідуальні та спільні завдання, як-то: розробка плану та його виконання шляхом практичного та документального дослідження, яке передбачає збір матеріалів, їх аналіз та повідомлення даних в усній або письмовій формах. До того ж, оскільки студенти працюють разом для досягнення кінцевої мети, вони розвивають самостійність та самовпевненість. Виконання завдань передбачає спільну роботу команди, вирішення проблем, переговори та інші міжособистісні уміння, які є важливими для успішної кар'єри у майбутньому. Ефективне навчання на основі проєктів вимагає від викладача виконання різних ролей. Він діє як провідник, експерт, радник, координатор, учасник.

Однією з найбільших переваг методу проєктів є його адаптивність. Ми можемо його використовувати практично на будь-яку тему, фактичну або вигадану. Кожен – це результат старанної роботи: автори проєктування знайшли інформацію з теми, підбрали або намалювали картинки, записали свої думки, а потім зібрали усе разом, щоб створити презентацію своєї роботи. Вони дуже креативні і з точки зору змісту, і мови. Кожен – це унікальний комунікаційний витвір, створений його авторами.

Отже, навчальний процес слід побудувати так, щоб сприяти свідомій співучасті особистості, яка освоює предмет. Як принцип, так і критерії набувають сенсу для викладача тоді, коли представлені конкретними уміннями студента, тобто тими новими якостями, до яких слід прагнути працюючи в режимі спільної проєктувальної діяльності. Для спільної діяльності викладача і студента необхідне цілісне уявлення проєктування.

Широке застосування методу проєктів підтверджується величезною різноманітністю типів. Поділ за змістовною областю припускає монопроєкти (в рамках одного навчального предмета) та міждисциплінарні проєкти. За характером контактів вони можуть бути внутрішніми (регіональними) і міжнародними. Кількість учасників у ньому також може варіюватися. В залежності від цього вони діляться на особистісні та групові (парні). Найбільший інтерес представляє класифікація проєктів з домінуючою в ході роботи діяльністю. Тут виділяють дослідні, творчі, ігрові, ознайомлювальні і прикладні проєкти. Таке розмаїття свідчить про відносну універсальність цієї методики в процесі навчання і величезний педагогічний потенціал методу.

На заняттях з англійської мови викладачі можуть застосовувати такі види проєктів:

1. Інформаційні – навчають студентів збирати інформацію, її аналізувати та використовувати для вивчення іноземної мови.

2. Дослідницькі – знаходити визначення загальної проблеми дослідження, її головної мети, конкретних задач та методів, шляхи їх вирішення і розв'язання проблем.

3. Ігрові – передбачають виконання ігрових ролей у моделях/ситуаціях, що об'єднуються загальною ідеєю.

4. Творчі – пропонують студентам створити оригінальне есе або вірш, придумати казку або оповідання, малюнок, колаж тощо.

5. Практичні (практично-орієнтовані) – спрямоване на відтворення матеріалу отриманого на занятті, кінцевим продуктом таких проєктів може бути газета, Web-сторінка, оформлений стенд, суспільна акція, тощо (Цимбал, 2008).

На заняттях з англійської мови метод проєктів може використовуватись у рамках програмного матеріалу практично з будь-якої теми, адже саме нетрадиційними формами навчання можна зацікавити, відкрити інтерес до пізнання нового, навчити мислити, вирішувати певні проблеми, знаходити шляхи вирішення проблем.

Готуючись до заняття з іноземної мови за проєктною методикою, керівник повинен користуватись певною схемою. З. Ступчик виділяє такі етапи:

– підготовка до роботи (ретельне вивчення індивідуальних здібностей, інтересів кожного учня; вибір теми проєкту, формулювання проблеми); – організація учасників проєкту (формування груп);

– виконання завдань (пошук нової додаткової інформації, її обговорення та документування);

– презентація виконаної роботи (захист власного проєкту);

– підведення підсумків проєкту (Ступчик, 2014: 43).

За кількістю учасників метод може бути **індивідуальним або груповим**. Групова форма спілкування є найбільш наближеною до реальних умов комунікації, оскільки ця технологія передбачає навчання спілкування в спілкуванні. На думку дослідників, групова форма організації навчання: а) розвиває здібність до спілкування; б) зміцнює міжособистісні відносини; в) навчає працювати в співробітництві і краще розуміти один одного, тобто сприяє процесу створення колективу.

Робота в групі вчить об'єктивно оцінювати не лише інших, але й самих себе, забезпечує більш швидку допомогу один одному.

Кожен член групи під час роботи над проєктом вкладає особистий внесок. Навіть у процесі обговорювання кожен виконує конкретну функцію:

«наглядач» (**Gatekeeper**) – слідкує за тим, щоб в обговоренні проблеми брали участь усі члени групи і ніхто не домінував;

«підбадьорювач» (**Cheerleader**) – відповідає за те, щоб внесок кожного оцінювався незалежно від кінцевого рішення

«організатор» (**Taskmaster**) – слідкує за точністю виконання завдання, організовує процес обговорення

«секретар» (**Secretary**) – документує та проголошує результат обговорення

«пояснювач» (**Checker**) – пояснює та перевіряє чи всім зрозуміле завдання, чи всі згодні з рішенням

«заспокоювач» (**Quit Captain**) – стежить за тим, щоб у процесі обговорення група не завжала іншим (Kessler, 1992)

Отже, **перевагами методу проєктів** є те, що студенти:

– планують свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати;

– використовують багато джерел інформації;

– самостійно збирають і накопичують матеріал;

– аналізують, співставляють факти, аргументують свою думку;

– приймають рішення;

– представляти створений проєкт перед аудиторією;

– оцінюють себе та інших.

Як і кожен вид діяльності, проєктна робота має не лише свої позитивні сторони, але й недоліки. Однак навіть вони можуть стати новими можливостями, якщо той, хто за неї береться, шукає способи досягнення поставлених цілей, отримує новий досвід, розширює свій світогляд, допомагає тим, хто цього потребує, а не просто реалізує проєкт, щоб одержати за нього винагороду.

До **недоліків проєктної діяльності** можна віднести:

– проблему суб'єктивної оцінки творчої роботи;

– переоцінку своїх можливостей і потрапляння в стресову ситуацію через неможливість вкласитися у визначені терміни;

– технічні накладки, які можуть вплинути як на процес роботи, так і на кінцевий результат.

Навчання іноземної мови є процесом також творчим, а творчий процес передбачає самостійний перенос знань і вмінь у нову ситуацію. Інколи доводиться стикатися з труднощами під час виконання завдань, які потребують повторення знань, засвоєними раніше. Під час навчання іноземної мови на основі проєкту, студенти інтегрують знання, одержані на інших заняттях та самостійно здійснюють перенос цих знань у нову ситуацію, використовуючи вивчений мовний і мовленнєвий матеріал.

Висновки. Проєктна методика є педагогічною технологією навчання іноземної мови, що співвідноситься з основними завданнями сучасної шкільної освіти. Вона має все більше застосовуватися при навчанні іноземної мови, що зумовлено її характерними особливостями, а саме: проєктна методика спрямована на реалізацію особистісного потенціалу студента в процесі іншомовної діяльності, де мають місце суб'єктно-суб'єктні відносини викладача й студентів із домінуючою консультативно-координуючою функцією педагога; проєктна методика передбачає оволодіння комунікативною компетенцією за умови особистісно орієнтованого підходу в навчанні, що сприяє вдосконаленню іншомовної комунікативної та міжкультурної компетенції студентів у цілому.

Проєктна методика характеризується високою комунікативністю, активною участю студентів у навчальну діяльність, прийняттям особистої відповідальності за успіхи в навчанні.

Отже, особлива педагогічна значимість методу проєктів у тому, що він:

– є методом практичної цілеспрямованої дії, відкриває можливості формування особистого життєвого досвіду студента у взаємодії з навколишнім середовищем;

– є педагогічною технологією, що актуалізує суб'єктивну позицію студента в педагогічному процесі;

– є методом, що йде від потреб й інтересів, вікових та індивідуальних особливостей студентів, який стимулює їхню самодіяльність;

– один із небагатьох методів, що виводять педагогічний процес зі стін навчального закладу в навколишній світ, природне й соціальне середовище.

Метод проєктів доцільно застосовувати на заняттях іноземної мови зі студентами будь-якого рівня знань, віку і здібностей. Виконання проєктних завдань спонукають до вивчення іноземної мови та розвитку особистості студента.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 367 с.
2. Ступчик З.Р. Метод проєктів як засіб активізації творчої діяльності учнів на уроках англійської мови: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти». / Луцький нац. технічний ун-т Луцьк, 2014. С. 43–46.
3. Цимбал О.М., Тягло О.В., Цимбал П.В. Проєктна технологія, критичне мислення і громадянська освіта в процесі вивчення англійської мови. Початкова школа. Харків: Вид. група «Основа», 2008. 109 с. Вип. 4 (64).
4. Fried-Booth, D., L. Project work (2nd ed.). New York: Oxford University Press. 2002.
5. Haines, S. Projects for the EFL Classroom: Resource Material for Teachers. Nelson. 1989.
6. Kessler C. Cooperative Language Learning. Oxford: Oxford Univ. Press, 1992.
7. Stoller, F. Project Work: A Means to Promote Language and Content. Cambridge: Cambridge University Press. 2002.

REFERENCES

1. Honcharenko S. (1997) Ukrainskyi pedahogichnyi slovnyk. [Ukrainian pedagogical dictionary]. K.: Lybid, 367 c. [in Ukrainian].
2. Stupchuk Z. R. Metod proektiv yak zasib aktyvizatsii tvorchoi diialnosti uchniv na urokakh angliiskoimovy. [The method of projects as a means of activating of students' creative activity in English lessons]. Zb. materialiv Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi Internet-konferentsii «Aktualni problem inshomovnoi komunikatsii: lingvistychni, metodtchni ta sotsialno-psykhologichni aspekty» [Actual problems of foreign language communication: linguistic, methodical and socio-psychological aspects]. / Lutskyi nats. tekhnichnyi un-t. Lutsk, 2014. S. 43–46. [in Ukrainian].
3. Tsybal O. M., Tiaglo P.V. Proektna tekhnologiiia, krytychne myslennia I gromagianska osvita v protsesi vyvchennia angliiskoi movy. [Project technology, critical thinking and civic education in the process of studying English]. Pochatkova shkola. Kharkiv: Vyd. grupa «Osnova», 2008. 109 s. Vyp. 4 (64). [in Ukrainian].
4. Fried-Booth, D., L. (2002). Project work (2nd ed.). New York: Oxford University Press.
5. Haines, S. (1989). Projects for the EFL Classroom: Resource Material for Teachers. Nelson.
6. Kessler C. (1992). Cooperative Language Learning. Oxford: Oxford Univ. Press
7. Stoller, F. (2002). Project Work: A Means to Promote Language and Content. Cambridge: Cambridge University Press.